

חולין קלט

אָמרו ליה פפונאי לרב מתנה, מָצא קו בראשו של אדם מהו? אָמר [להו], "וְאָדָמָה עַל רֵאשׁוֹ". מָשָׁה מִן הַתּוֹרָה מִנִּין? (בראשית ו). "בְּשֹׁגֶם הוּא בָּשָׂר". הָמֵן מִן הַתּוֹרָה מִנִּין? (שם ג) "הָמֵן הָעֵץ". אָסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה מִנִּין? (דברים לא) "וְאֵנֹכִי הַסֵּתֵר אֲסֵתִיר". מְרַדְכֵי מִן הַתּוֹרָה מִנִּין? דְּכֵתִיב, (שמות ל) "מֶר דְּרוֹר". וּמִתְרַגְּמִינוּ, מִיָּרָא דְכָנָא

פרשת וילך

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הִנֵּה שָׂכַב עִם אֲבֹתֶיךָ וְקָם הָעַם הַזֶּה וְזָנָה אַחֲרֵי אֱלֹהֵי נָכַר הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא בָּא שָׁמָּה בְּקִרְבּוֹ וְעִזְבֵנִי וְהִפֹּר אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ: וְחָרָה אִפִּי בּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא וְעִזְבֹתַיִם וְהַסֵּתֵרְתִּי פָנָי מֵהֶם וְהָיָה לְאָכַל וּמִצָּאָהוּ רְעוֹת רְבוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הֲלֹא עַל כִּי אִין אֱלֹהֵי בְּקִרְבֵי מִצְאוּנֵי הָרְעוֹת הָאֵלֶּה: וְאֵנֹכִי הַסֵּתֵר אֲסֵתִיר פָּנָי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל הָרְעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָנָה אֶל אֱלֹהִים אַחֲרָיִם.

ליקוטי מוהר"ן תורה נו

כי יש שני הסתרות. וכשהשם יתברך נסתר בהסתרה אחת, גם כן קשה מאד למצאו. אף אף - על - פי - כו, כשהוא נסתר בהסתרה אחת, אפשר ליגע ולחדר עד שימצא אותו יתברך, מאחר שיודע שהשם יתברך נסתר ממנו. אַבְל כְּשֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בְּהַסְתֵּרָה תוֹף הַסְתֵּרָה, דְּהִינּוּ שֶׁהַסְתֵּרָה בְּעֶצְמָה נִסְתָּרָת מִמֶּנּוּ, דְּהִינּוּ שְׂאִינוּ יוֹדְעֵי כָּלֵל שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ אִזִּי אִי אֲפֹשֶׁר כָּלֵל לְמַצֵּא אוֹתוֹ, מֵאַחַר שְׂאִינוּ יוֹדְעֵי כָּלֵל שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים ל"א): "וְאֵנֹכִי הַסֵּתֵר אֲסֵתִיר", דְּהִינּוּ שְׂאִסְתִּיר הַהַסְתֵּרָה, שְׂלֹא יָדְעוּ כָּלֵל שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר. וְאִזִּי בּוֹדָאִי אִינוּ יָכוֹל לְמַצֵּא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שְׂאִינוּ יוֹדְעֵי כָּלֵל שְׂצָרִיף לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִינוּ יוֹדְעֵי כָּלֵל שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, כִּי הַהַסְתֵּרָה בְּעֶצְמָה נִסְתָּרָת כִּנ"ל: אַבְל בְּאַמַּת אֲפִלוֹ בְּכָל הַהַסְתֵּרוֹת, וְאֲפִלוֹ בְּהַסְתֵּרָה שְׂבִתוֹף הַסְתֵּרָה, בּוֹדָאִי גַם שֶׁם מְלַבֵּשׁ הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי בּוֹדָאִי אִין שׁוֹם דְּבָר שְׂלֹא יִהְיֶה בּוֹ חִיּוֹת הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בִלְעֲדֵי חִיּוֹתוֹ לֹא יִהְיֶה לוֹ קִיּוֹם כָּלֵל. וְעַל - כֵּן בּוֹדָאִי בְּכָל הַדְּבָרִים, וּבְכָל הַמַּעֲשִׂים, וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת, מְלַבֵּשׁ שֵׁם הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ כְּבִיכּוֹל. וְאֲפִלוֹ אִם, חַס וְשְׁלוֹם, עוֹשִׂין דְּבָר עֲבָרָה, שֶׁהוּא שְׂלֹא כְּרָצוֹן הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, עִם כָּל זֶה בּוֹדָאִי יֵשׁ שֵׁם חִיּוֹת הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, אֲף שֶׁהוּא בְּהַעֲלֵם וּבְצַמְצוֹם גְּדוֹל. וְהַתּוֹרָה הִיא חִיּוֹת שְׂל כָּל דְּבָר, נִמְצָא שְׂבִכָּל הַדְּבָרִים, וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת, אֲפִלוֹ מַחֲשָׁבָה דְּבוֹר וּמַעֲשָׂה שְׂל עֲבָרָה, חַס וְשְׁלוֹם, יֵשׁ שֵׁם גַּם כֵּן הַתְּלַבְּשׁוֹת הַתּוֹרָה...

פרי צדיק לפורים

אמנם נס פורים נקרא סוף כל הנסים, מפני שהכל היה בהסתר גדול והיה מלובש כמעט בדרך הטבע שעל ידי סיבה שלקח אחשוורוש את אסתר ונשאה חן בעיניו על ידי זה פעלה להכניע את המן ולנשא את היהודים. וזה שאמרו (חולין קלט ע"ב) אסתר מן התורה מנין ואנכי הסתר אסתיר וכדאיתא בספרים הקדושים על פסוק זה **שעיקר הירידה של האדם הוא כאשר נעלם ממנו זאת שהוא בהסתר פנים וזה שנאמר ואנכי הסתר אסתיר שיסתיר ההסתר פנים.** וזה היה עיקר נס פורים שהיו אז בשפל המדרגה וכאשר הרגישו ישראל שעומדים

בתכלית ההסתר כמו שנאמר אבל גדול ליהודים וצום ובכי ומספד וגו', וכידוע דענין אבילות והספד יורה על דבר שנחלט בדעת האדם שכבר אבדה תקותו וכענין אבל והספד על מת שאין אופן להחזירו ועל ידי זה שהרגישו ההסתר פנים נהפך להם מאבל ליום טוב. וזה שאמרו (מגילה יא.) אימתי ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו בימי מרדכי ואסתר. ואין המכוון במה שנאמר ראו כל אפסי ארץ על אומות העולם דהם לא ראו את ישועת אלהינו כיון שהיה מלובש קרוב לדרך הטבע כנזכר לעיל... רק המכוון ראו כל אפסי ארץ על ישראל שהיו אז בתכלית השפלות בההסתר עד אפסי ארץ ודייקא על ידי זה ראו את ישועת אלהינו מתוך ההסתר הזה דייקא. וענין זה מתנוצץ בכל שנה בימי פורים נתודע לכל פרטי נפשות ישראל כל מי שידוע נגעי לבבו איך הוא בשפל המדרגה והוא מתמרמר על זה. בזה עצמו נודע ומאיר בלבו שנהפך לו מיגון לשמחה:

שמות יז

וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם מִסָּה וּמִרִיבָה עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נִסְתָּם אֶת ד' לֵאמֹר הַיֵּשׁ ד' בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין:
וַיָּבֹא עֲמֶלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרִפְדִים:

היש ה' בקרבנו אם אין. הדבר פלא איך נסתפקו אחרי רואם אמוד אש וענן ועוד הרבה נסים דכ"ע ידעי דלא עביד אלא קוב"ה. וגם כבר כתיב ויאמינו בה' ובמשה עבדו. אמנם יש ע"ז שני אופנים צודקים. חדא שידעו היטב שכעת ה' הולך עמם ועושה נסים. אבל כ"ז אינו אלא בעוד משה חי וקים והקב"ה מוליך לימין משה זרוע תפארתו. אבל לא לעולם חוסן משה קיים בישראל. ואנו מחויבים להאמין שגם בלי נסים נגלים הקב"ה והשגחתו שורה בקרבנו. ועל דבר זה נסתפקו היש ה' בקרבנו בלי כח משה. ומשגיח עלינו בהליכות הטבע ובשביל חסרון אמונה זו בא מלמת עמלק ביחוד כאשר יבואר לפנינו. שנית נסתפקו אם יודע ה' מה שבקרבם אם צמאים המה או לא. וכ"ה ברבה היש ה' בקרבנו במעין שלנו. ובאמת שני האופנים הללו תלויים זב"ז. אם הקב"ה יודע מחסור כל אדם ממילא מובן שיכול לתקנו בהשגחתו. אע"ג שאינו ראוי לנס נגלה.